

ДЕЯКІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ

1. Поняття психологічного механізму є настільки невизначеним, що у багатьох дослідженнях, які навіть у назві мають словосполучення «психологічний механізм», жодних визначень йому не надається.
2. Психологічний механізм є певним різновидом механізму взагалі.
3. Механізм зазвичай розуміють як процес, певну послідовність дій, процедур та операцій.
4. Альтернативний спосіб розуміння механізму – як структури, яка забезпечує здійснення певного процесу (Р. Декарт).
5. Протиріччя між процесним та структурним розумінням механізму може бути знятим, якщо визначати механізм як систему, яка має як структурні, так і процесні характеристики (за Г.П. Щедровицьким).
6. Механізм зазвичай пояснює, як саме здійснюється/відбувається певне явище, він завжди є «механізмом чогось».
7. Кожен механізм є складовою механізму більш високого порядку.
8. Кожен механізм, в той самий час, складається з механізмів більш низького порядку.
9. Таким чином, механізм можна розуміти як «теоретичний конструкт» (Ю.І. Машбіц), або, що теж саме, «пояснювальний принцип» (Г. Бейтсон).
10. Механізм можна визначити як модель (за Г.О. Баллом).
11. Поняття психологічного механізму вперше використано З.Фройдом.
12. Психологічний механізм можна розуміти як складний умовний рефлекс (за І.П. Павловим).
13. Психологічний механізм – це система, яка реалізує ту чи іншу задачу по перетворенню певного типу енергії (стимул) в інший (реакцію) у визначений спосіб.
14. Психологічний механізм – це вроджена або набута/вивчена послідовність дій, що активується певним тригером та призводить до результату певного типу.
15. Психологічний механізм – це така послідовність дій, операцій та процедур, яка звужує простір виборів суб'єкта свобідної волі до єдиної можливої реакції.
16. Психологічний механізм – це не активна, а реактивна система, яка забезпечує відсутність вибору, свободи волі та втечу від відповідальності.